

Rapport

Rapport over een klacht betreffende het regionale politiekorps Limburg-Zuid.

Datum: 13 september 2011

Rapportnummer: 2011/269

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat ambtenaren van het regionale politiekorps Limburg-Zuid hem in de nacht van 11 op 12 december 2009 in Maastricht hebben aangehouden en over de wijze waarop dat is gebeurd. Verzoeker klaagt er met name over dat de politie met veel machtsvertoon heeft opgetreden, hem heeft geboeid en hem de reden van zijn aanhouding niet heeft meegedeeld.

Bevindingen en beoordeling

Algemeen

1. In de nacht van 11 op 12 december 2009 rond kwart voor vier in de ochtend liep verzoeker samen met een vriend in Maastricht richting huis na een avondje uit. De vriend van verzoeker had op de markt een houten balk gevonden en droeg deze op zijn schouder mee.
2. Na een melding van cameratoezicht is de politie met een politieauto ter plaatse gekomen. De politie sommeerde de vriend van verzoeker de paal te laten vallen. Verzoeker en zijn vriend werden beiden aangehouden en geboeid.
3. Inmiddels waren er nog twee politie eenheden (bestaande uit een politieauto en twee politieambtenaren) ter plaatse gekomen. Verzoeker en zijn vriend werden apart naar het politiebureau vervoerd.
4. Verzoeker is na aankomst op het politiebureau gefouilleerd en gedurende ongeveer een uur in een ophoudkamer geplaatst.
5. Na voorgeleiding aan de hulpofficier van justitie heeft verzoeker een proces-verbaal gekregen inzake baldadigheid en is in vrijheid gesteld.
6. Verzoeker is het niet eens met zijn aanhouding en de handelwijze van de politie. Hij heeft op 20 december 2009 een klacht bij de beheerder van het regionale politiekorps Limburg-Zuid ingediend.
7. Op 26 november 2010 heeft de korpsbeheerder de klachten van verzoeker conform het advies van de klachtencommissie als niet gegrond afgedaan. Verzoeker is het niet eens met de afhandeling van zijn klachten en vraagt de Nationale ombudsman op 28 december 2010 een onderzoek in te stellen.

Bevindingen

Visie verzoeker

1. Verzoeker stelt dat hij in de nacht van 11 op 12 december 2009 om ongeveer kwart voor vier in de ochtend samen met zijn vriend S. op het trottoir richting zijn huis liep. Zij waren uit geweest die avond en hadden weinig gedronken. S. had tijdens het lopen een paal op de markt gevonden en droeg deze op zijn schouder mee.

2. Er kwamen plotseling drie politieauto's aan. S. werd direct gezegd dat hij de paal neer moest leggen. Zij werden beiden in de boeien geslagen en apart vervoerd naar het politiebureau. Verzoeker was erg verbaasd door het hele gebeuren en daardoor erg stil. Hij was nog nooit eerder met de politie in aanraking geweest.

3. De politie heeft verzoeker niet verteld waarom hij werd aangehouden. Eenmaal op het politiebureau aangekomen is verzoeker gedurende ongeveer een uur in een ophoud-kamer geplaatst waar hij heeft gepraat met de hulpofficier van justitie.

De hulpofficier van justitie heeft hem verteld dat hij was aangehouden voor baldadig gedrag. Verzoeker heeft hiervoor een proces-verbaal ontvangen en de boete inmiddels ook betaald.

4. Verzoeker is van mening dat de politie met excessief machtsvertoon is opgetreden. Hij was overweldigd door het politieoptreden en kon dan ook geen woord uitbrengen tijdens de aanhouding. Verzoeker is het er niet mee eens dat hij geboeid werd terwijl hij geen agressief gedrag vertoonde. Verzoeker is van mening dat de politie de hele situatie verkeerd heeft ingeschat.

Verklaring getuige

1. S. is de vriend van verzoeker die op 11 december 2009 betrokken was bij het incident met de balk. Een medewerker van het Bureau Nationale ombudsman heeft S. telefonisch gehoord in het kader van het onderzoek. S. verklaarde als volgt.

2. Hij liep samen met verzoeker terug richting zijn huis waar hij die nacht zou blijven slapen. Er lag een balk op de weg en die hebben ze opgepakt. Verzoeker en S. hebben er even mee staan dollen om te kijken hoe zwaar de balk was.

3. De politie kwam aanrijden toen S. de balk op zijn schouder droeg. Er werd direct door de politie geroepen dat hij de balk moest laten vallen en zijn handen tegen de muur moest zetten. S. werd als eerste geboeid, daarna werd ook verzoeker geboeid.

S. verklaarde dat verzoeker een verbaasde uitdrukking op zijn gezicht had, hij stond perplex. Zowel hijzelf als verzoeker waren erg rustig onder het hele gebeuren.

Verzoeker en S. zijn in aparte auto's naar het politiebureau vervoerd.

4. Eenmaal aangekomen op het politiebureau werd verzoeker eerst naar binnen gebracht. S. heeft nog ongeveer een kwartier met de handboeien bij de achteringang van het politiebureau moeten wachten. Ondertussen werden de spullen van verzoeker ingenomen.

5. S. heeft via een digitale verbinding met de hulpofficier van justitie gesproken. De hulp-officier van justitie vertelde dat er videobeelden van hen waren met de balk. S. en verzoeker hebben deze beelden niet gezien.

Nadat S. had aangegeven schuldig te zijn aan baldadig gedrag konden hij en verzoeker het politiebureau verlaten.

Verklaring betrokken ambtenaar P.

1. Politieambtenaar P. was aanwezig bij de hoorzitting van de klachtencommissie van de politie en heeft daar een verklaring afgelegd. Tevens is P. gehoord door een medewerker van het Bureau Nationale ombudsman. Hij verklaarde het volgende.

2. Politieambtenaar P. had de nacht van 11 december 2009 dienst met zijn collega G. Via het communicatiesysteem hoorden zij van de afdeling cameratoezicht dat er twee personen met een paal op straat liepen. Het was een relatief rustige nacht en zij besloten toen om er naar toe te gaan. Het was een melding via de portofoon die voor alle patrouilles te horen was.

3. P. heeft, eenmaal bij verzoeker en zijn vriend aangekomen, S. gesommeerd de paal te laten vallen en zijn handen op de rug te houden. Hij heeft duidelijk tegen beiden gezegd dat zij waren aangehouden. P. kan zich niet meer specifiek herinneren of hij de reden van aanhouding heeft genoemd, maar hij doet dit altijd automatisch. Net zoals hij aangeeft dat iemand is aangehouden.

4. P. verklaart dat zowel verzoeker als S. heel rustig waren en geen weerwoord hadden. P. vond het vreemd dat hij helemaal geen reactie kreeg op de aanhouding. De politie kan niet in het hoofd van mensen kijken. Soms zijn ze rustig wanneer ze worden aangehouden, maar worden later toch agressief tijdens het vervoer.

5. In de tussentijd waren er nog twee politieauto's op de melding afgekomen en P. verklaart dat er voor de situatie nogal wat politiemensen en voertuigen waren. De reden hiervoor is dat het een relatief rustige nacht was.

P. en zijn collega hadden de melding via de portofoon gehoord. De tweede politieauto arriveerde na een melding van de meldkamer. Het voordeel hiervan was dat beide verdachten afzonderlijk naar het politiebureau vervoerd konden worden en dat ook de paal kon worden ingeladen.

6. P. verklaart dat verzoeker is geboeid ten behoeve van het transport naar het politiebureau. Het boeien gebeurt voor ieders veiligheid. Het komt niet zelden voor dat iemand die is aangehouden tijdens het vervoer met schoppen en knokken reageert. Het gebruik van transportboeien kan achterwege worden gelaten bij bijvoorbeeld oudere mensen en kleine kinderen maar niet bij jonge mensen zoals klager.
. geeft aan op reguliere en voorgeschreven wijze te hebben geboeid.

De politieauto waarin P. en zijn collega reden is niet ingericht voor het vervoer van arrestanten. Er zit in deze auto bijvoorbeeld geen celdeur die van binnen uit niet te openen is, zoals bij de Mercedes-bussen die de politie gebruikt voor het vervoer van arrestanten.

7. Desgevraagd geeft P. tijdens de hoorzitting van de commissie voor politiekklachten aan dat in dergelijke situaties niet ingeschat kan worden wat je van zulke mannen kunt verwachten en wat zij van plan zijn. Met de paal hadden ze nogal wat schade kunnen aanrichten. De enige manier is om kordaat op te treden en geen ruimte aan de verdachten te laten om de paal voor geweldsdoeleinden te gebruiken.

Verklaring betrokken ambtenaar G.

1. G. heeft, in het kader van de klachtbehandeling door de politie, het volgende schriftelijk verklaard.

Hij is samen met zijn collega P. naar de opgegeven locatie gereden. Nadat zij daar waren aangekomen kwamen kort daarna nog twee politie eenheden aanrijden. De reden hiervoor was dat de melding via de portofoon was doorgegeven en voor alle patrouilles te horen was.

2. Verzoeker werd aangehouden als verdachte van baldadigheid. Het is gebruikelijk dat tijdens de aanhouding de reden van aanhouding wordt meegedeeld. Voor zover G. zich dit kan herinneren is dat ook gebeurd.

Verzoeker ging met G. in discussie over het feit dat hij niets had gedaan en het niet eens was met de aanhouding. G. heeft verzoeker daarop vermanend toegesproken.

3. Gezien het feit dat verzoeker verdacht werd van baldadigheid en zich verbaal uitliet over allerlei zaken waar hij het niet mee eens was, werd besloten verzoeker geboeid over te brengen naar het politiebureau. Eenmaal op het politiebureau aangekomen zijn de handboeien verwijderd.

Standpunt korpsbeheerder

1. Op 7 april 2011 heeft de Nationale ombudsman de beheerder van het regionale politiekorps Limburg-Zuid laten weten dat er een onderzoek wordt ingesteld naar de aanhouding van verzoeker in de nacht van 11 december 2009 en de wijze waarop dat is

gebeurd. De korpsbeheerder liet in reactie op het onderzoek en de daarin specifiek gestelde vragen het volgende weten.

2. De korpsbeheerder is van mening dat de betrokken politieambtenaren professioneel en correct hebben gehandeld. Klager heeft bij de zitting van de commissie voor politiekachten aangegeven dat het een vreemd en bedreigend beeld is wanneer mensen om vier uur in de nacht twee mannen met een paal zien lopen. Verzoeker heeft tijdens de hoorzitting tevens aangegeven begrip te hebben voor het politieoptreden.

3. De korpsbeheerder sluit niet uit dat, ten gevolge van een samenloop van omstandigheden, het politieoptreden in relatie tot de zwaarte van het incident, intimiderend is overgekomen op verzoeker. Dit maakt echter het politieoptreden in die zin niet minder professioneel.

4. Verzoeker is direct gezegd dat hij werd aangehouden en dat de paal moest worden neergelegd. De korpsbeheerder acht het zeer aannemelijk dat verzoeker zich op dat moment reeds terdege bewust was van de aanhoudingsgrond. Op basis van het proces-verbaal van bevindingen van G. maakt de korpsbeheerder op dat G. verzoeker de reden van aanhouding heeft meegedeeld en verzoeker vermanend heeft toegesproken.

5. De betreffende politieambtenaren zijn geoefend en er is voor de korpsbeheerder geen aanleiding om te twijfelen dat aan verzoeker de reden van aanhouding is meegedeeld.

6. Het aanleggen van transportboeien gebeurt bij vrijwel alle overbrengingen van arrestanten uit veiligheidsoverwegingen. Het beeld van twee mannen die in de nachtelijke uren met een balk rondlopen, zorgt ervoor dat iedere politieambtenaar extra voorzichtigheid in acht neemt want het gedrag van een arrestant is niet voorspelbaar.

II Beoordeling

Ten aanzien van het politieoptreden

1. Het evenredigheidsvereiste houdt in dat overheidsinstanties voor het bereiken van een doel een middel aanwenden dat voor de betrokkenen niet onnodig bezwarend is en dat in evenredige verhouding staat tot dat doel.

In het algemeen toetst de Nationale ombudsman in het geval van een klacht over het boeien aan het recht op onaantastbaarheid van het lichaam. In dit geval zal het optreden van de politie in zijn geheel worden getoetst.

2. Verzoeker klaagt erover dat de politie hem heeft aangehouden en over de wijze waarop dat is gebeurd. Verzoeker klaagt er met name over dat de politie met veel machtsvertoon is opgetreden, hem heeft geboeid en hem de reden van zijn aanhouding niet heeft meegedeeld.

3. Uit het onderzoek is gebleken dat verzoeker samen met zijn vriend om vier uur in de ochtend op straat liep. De vriend van verzoeker droeg daarbij een balk op zijn schouder die hij op de markt had gevonden, verzoeker liep naast hem. Zij waren niet onder de invloed van alcohol en liepen rustig op straat.

Na de melding van de meldkamer zijn er drie eenheden ter plaatse gegaan. Het was een rustige nacht waardoor deze drie eenheden beschikbaar waren. Vervolgens heeft de politie zonder daadwerkelijk te kijken naar de personen die zij voor zich hadden verzoeker en zijn vriend aangehouden. Hoewel er geen sprake was van lichamelijk verzet zijn verzoeker en zijn vriend direct geboeid voor vervoer naar het politiebureau. Er is geen inschatting van de situatie gemaakt. Er is meteen actie ondernomen. Deze feitelijke aanhouding en het boeien werd door twee politiefunctionarissen verricht. De assistentie van de andere politiefunctionarissen was daarbij niet nodig.

4. De Nationale ombudsman kan zich voorstellen dat verzoeker dit optreden van de politie in deze omvang heeft ervaren als machtsvertoon. Tevens is de Nationale ombudsman zich er van bewust dat er drie politie eenheden ter plaatse waren door een samenloop van omstandigheden en niet op basis van de aard van de ontvangen melding.

Maar wat vervolgens is gebeurd is te benoemen als disproportioneel handelen door de politie. De vriend van verzoeker liep weliswaar met een balk op zijn schouder, maar uit niets bleek dat hij daarmee gewelddadige bedoelingen had. Hij heeft de balk op vordering van de politie meteen op de grond gelegd. Het is dan ook niet zo vreemd dat hij niet direct begreep waarvoor hij werd aangehouden. Met name ten aanzien van verzoeker, die immers alleen maar meeliep met zijn vriend die de balk op zijn schouder droeg, is onduidelijk waarom hij werd aangehouden en nog wel op deze wijze. Uit het onderzoek is gebleken dat verzoeker zich niet tegen zijn aanhouding heeft verzet. Er was in dit geval geen sprake van een veiligheidsrisico voor de betrokken politieambtenaren, verzoeker of derden dat het aanleggen van de handboeien rechtvaardigde.

Alles overziend is de Nationale ombudsman van oordeel dat de politie in dit geval disproportioneel is opgetreden tegen verzoeker. De politie heeft hierdoor gehandeld in strijd met het evenredigheidsvereiste.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

5. Overigens heeft de Nationale ombudsman met bezorgdheid kennis genomen van de reactie van de korpsbeheerder en de verklaringen van de betrokken politieambtenaren, waaruit de indruk ontstaat dat in de politieregio Limburg-Zuid arrestanten, behoudens oudere mensen en jonge kinderen, standaard worden geboeid na aanhouding voor vervoer naar het politiebureau. Dit is een reden om een aanbeveling te doen (zie Aanbeveling).

6. Verzoeker klaagt er tevens over dat hem de reden van aanhouding niet is meegedeeld.

Niet is komen vast te staan of de reden van aanhouding nu wel of niet aan verzoeker is meegedeeld. Uit onderzoek is gebleken dat politieambtenaar P. zich niet specifiek meer kan herinneren of hij verzoeker de reden van aanhouding heeft vermeld. Politieambtenaar G. heeft schriftelijk verklaard dat het gebruikelijk is dat tijdens de aanhouding de reden van de aanhouding wordt medegedeeld. Voor zover G. dit zich kan herinneren is verzoeker de reden van aanhouding medegedeeld. Verzoeker stelt dat door de politie de reden van aanhouding niet is meegedeeld.

De verklaringen van de politieambtenaren staan op dit punt tegenover de verklaring van verzoeker. Het is voor de Nationale ombudsman niet meer mogelijk om erachter te komen wat er nu wel of niet is gezegd.

Er zijn onvoldoende aanknopingspunten om aan de lezing van de een meer betekenis toe te kennen dan aan die van de ander, reden waarom de Nationale ombudsman geen oordeel geeft over dit klachtonderdeel.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Limburg-Zuid is:

- gegrond, ten aanzien van het politieoptreden, wegens schending van evenredigheidsvereiste.

Ten aanzien van de klacht over het niet mededelen van de reden van aanhouding aan verzoeker, onthoudt de Nationale ombudsman zich van een oordeel.

Aanbeveling

De Nationale ombudsman geeft de korpsbeheerder in overweging ervoor zorg te dragen dat binnen zijn korps bekendheid wordt gegeven aan de limitatief in artikel 22 van de Ambtsinstructie opgenomen voorwaarden voor het boeien van verdachten.

De Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer

Onderzoek

Op 28 december 2010 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift met een klacht over gedragingen van het regionale politiekorps Limburg-Zuid.

Naar deze gedragingen, die worden aangemerkt als gedragingen van de beheerder van het regionale politiekorps Limburg-Zuid, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de korpsbeheerder verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

In het kader van het onderzoek werd betrokkenen verzocht op de bevindingen te reageren.

Tevens werd aan de betrokken ambtenaren een aantal specifieke vragen gesteld.

Tijdens het onderzoek kregen alle betrokkenen de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De korpsbeheerder berichtte dat het verslag hem geen aanleiding gaf tot het maken van opmerkingen.

De reactie van verzoeker gaf aanleiding het verslag aan te vullen.

De betrokken ambtenaren gaven binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Verzoekschrift van 25 september 2010 aan de Nationale ombudsman;

Verzoekschrift van 28 december 2010 aan de Nationale Ombudsman;

Mutatierapport van 11 december 2009;

Document hinderlijk gedrag van 11 december 2009;

Klachtbrief van verzoeker aan korpsbeheerder van 20 december 2009;

Informeel klachtafhandelingsbrief van teamchef politie van 16 augustus 2010;

Brief verzoeker aan teamchef van 28 augustus 2010;

Proces-verbaal van bevindingen van betrokken ambtenaar G. van 4 november 2010;

Verslag advies commissie voor politiekklachten Politieregio Limburg-Zuid van 25 november 2010;

Klachtafhandelingsbrief van de korpsbeheerder van 26 november 2010.

Achtergrond

1. Grondwet

Artikel 11

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

Artikel 15, vierde lid

"Hij aan wie rechtmatig zijn vrijheid is ontnomen, kan worden beperkt in de uitoefening van grondrechten voor zover deze zich niet met de vrijheidsontneming verdraagt."

Europees verdrag voor de rechten van de mens (EVRM)

Artikel 8

"1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, van zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

2. Boeien

In artikel 22, eerste lid van de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar (Besluit van 8 april 1994; Stb. 275, in werking getreden op 1 april 1994) is bepaald dat de ambtenaar een persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, ten behoeve van het vervoer handboeien kan aanleggen.

De leden 2 en 3 van dit artikel luiden als volgt:

"2. De maatregel, bedoeld in het eerste lid, kan slechts worden getroffen, indien de feiten of omstandigheden dit redelijkerwijs vereisen met het oog op gevaar voor ontvluchting, dan wel met het oog op gevaar voor de veiligheid of het leven van de persoon die rechtens van

zijn vrijheid is beroofd, van de ambtenaar of van derden.

3. De in het tweede lid bedoelde feiten of omstandigheden kunnen slechts gelegen zijn in:

a. de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, of b. de aard van het strafbare feit op grond waarvan de vrijheidsbeneming heeft plaatsgevonden, één en ander in samenhang met de wijze waarop en de situatie waarin het vervoer plaatsvindt."

In artikel 22 van de Ambtsinstructie ligt aldus besloten dat het standaard aanleggen van handboeien tijdens het vervoer van een arrestant naar het politiebureau onjuist is. De politieambtenaar moet van geval tot geval de afweging maken of de aanwezige veiligheidsrisico's het toepassen van deze maatregel naar redelijk inzicht rechtvaardigen. In de Nota van Toelichting op de Ambtsinstructie is in dit verband opgenomen dat de vraag of het omleggen van handboeien in verband met de veiligheidsrisico's nodig is, afhangt van de omstandigheden die samenhangen met de persoon van de arrestant, de inrichting van de (dienst)auto, de situatie waarin wordt vervoerd en het ontbreken van de mogelijkheden om op andere wijze, met minder ingrijpende maatregelen (bijvoorbeeld door plaatsneming van een politieambtenaar naast de arrestant), een veilig transport te waarborgen. Bij omstandigheden die samenhangen met de persoon moet worden gedacht aan het gedrag van de arrestant, mogelijke eerdere ervaringen van de politie met deze persoon op grond waarvan voor moeilijkheden moest worden gevreesd, dan wel de aard of de ernst van het feit waarvoor betrokkene was aangehouden.